

УДК 7.072

ХУДОЖНЯ КРИТИКА ПОЧАТКУ 1990-Х РОКІВ У КОНТЕКСТІ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ВПЛИВУ

Собкович Олеся Сергіївна, аспірантка, Інститут проблем
сучасного мистецтва, Національна академія
мистецтв України, м. Київ
lianso@ukr.net

Аналізується роль арт-критики у контексті соціокультурного впливу початку 1990-х р., для яких характерно розмаїття творчих інтенцій, що свідчить про трансформацію художньої свідомості, зміни естетичних орієнтирів митців й поступова комерціалізація художньої сфери.

На прикладі журналів «Українська культура», «Нова генерація», «Образотворче мистецтво», газети «Культура і життя» досліджується арт-критика як елемент культури, феномен розвитку суспільства. Визначається ступінь її впливу на систему культури, осмислення її соціального статусу в контексті мистецького процесу. Увагу приділено аналізу арт-критикою тенденцій в сучасному мистецтві України, ступеню її активності у продукуванні нових підходів в осмисленні мистецтва і його сприйняття.

Ключові слова: арт-критика, соціокультурний вплив, українське мистецтво початку 1990-х років, періодичні видання Києва.

Постановка проблеми. Початок 1990-х позначений істотними змінами політичної та соціокультурної ситуації в Україні. Здобуття незалежності зумовило зміни й у подальшому розвитку мистецтва, яке, позбувшись цензури, стало незаангажованим, вільним як у виборі тем, так і стилістики їх реалізації. Це давало можливість митцям долучатися до світових мистецьких практик сучасності, освоювати досвід раніше заборонених течій початку ХХ ст., зокрема авангарду й модернізму. Розмаїття творчих інтенцій стало ознаками окреслених років, що свідчило про трансформацію художнього мислення та бачення митців, зміни естетичних орієнтирів.

Відсторонена позиція державних закладів культури щодо проблеми фінансування та підтримки мистецтва у той час, зумовлена становленням держави, сприяла розвитку галерейної діяльності й формуванню належного вигляду арт-ринку, відбувалася комерціалізація художньої сфери, яка збільшувала ризики того, що творча свобода обернеться засиллям творів сумнівної якості. Тож важливим було формувати нові критерії оцінки творів, об'єктивно визначати значущість мистецьких жестів, явищ й тенденції розвитку художнього життя в соціокультурному контексті часу, водночас, через нові виставкові проекти долучати соціум до справжніх культурних здобутків.

Зауважимо, що саме фактор оцінки виступає провідним чинником у побудові системи взаємовідносин критики та культури, завдяки йому визначається соціальна цінність твору чи мистецького явища, адже останнє «починає жити у свідомості сукупності людей, ... в його існуванні зацікавлені групи людей, суспільство, держава... , воно стає соціальною цінністю» [4; 30].

Наявна ситуація потребувала праці над осмисленням тенденцій розвитку сучасного мистецтва, а відтак вимагала уважного ставлення арт-критики до структури та змісту мистецького сегменту, його динамічних змін, загального естетичного клімату доби. Вирішення художньою критикою Києва наявних запитів дає можливість скласти розгорнуту картину її поступу, визначити роль, яку вона виконувала в мистецькому просторі, суспільстві і культурі загалом, що актуалізує підняту у публікації тему.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Становлення художньої критики окреслених років розглядалася М. Криволаповим [6], О. Петровою [9], цієї теми торкається О. Баршинова [2], Н. Булавіна [3] та ін., але в наявних працях не висвітлювалися питання її соціокультурного впливу, не досліджувалися зміни її функції і ролі у художньому процесі, започаткування кураторської діяльності, що визначає необхідність розробки теоретичних і методологічних проблем художньої критики окреслених років. Тому важливо дослідити методологію аналізу арт-критикою новітніх художніх практик, критерії оцінки творів, репрезентованих у ній образів, адже визначаючи та актуалізуючи культурні сенси в площині яких діють усі елементи художнього процесу, арт-критика поповнює ними культурний досвід, впливає і на сприйняття глядача, і на художника, і на підходи художньо-творчого осягнення дійсності.

Зазначені проблеми обумовлюють *мету статті*, що полягає у необхідності дослідження арт-критики початку 1990-х років як одного з елементів поступу культури, яка виступає феноменом розвитку соціальних явищ суспільства. Важливим видається визначити характер та ступінь її впливу на систему культури, осмислення її соціального статусу в контексті мистецького процесу України

досліджуваного періоду. Це спонукає до вивчення арт-критики в умовах соціокультурного простору початку 1990-х років, де комунікативна, аксіологічна, естетична й інші її функції є системоутворюючими елементами цього простору.

Вклад основного матеріалу. Виникнення різноманітних індивідуальних художніх практик зумовили зміну естетичної оцінки творів сучасного мистецтва, спонукали віднайти нові методи їх аналізу. Відтак, постала потреба у появі художньої критики, що сприяла формуванню нових підходів в осмисленні новітнього, актуального мистецтва, розробляла б глосарій, як інструментарій для його аналізу й оцінки і, як результат, друк публікацій у мистецьких виданнях, які могли б популяризувати серед широкого загалу нові арт-практики, що впливають на комунікацію глядача з творами мистецтва, які формують культурне поле.

Аналізуючи роль арт-критики в соціокультурному контексті початку 1990-х, варто зауважити, що в той час функціонувала незначна кількість періодики, що висвітлювала перебіг художнього життя України. До її переліку входили щомісячний культурно-освітній та літературно-мистецький ілюстрований журнал «Українська культура» (під сучасною назвою з 1991 р.), незалежний журнал для молоді «Нова генерація» (видавався протягом 1991-1992 рр.), загальнодержавна українська щотижнева газета «Культура і життя» (Засновано у 1923 р. Під сучасною назвою з 1965 р.) й ін. На їх шпальтах інформацію мистецького характеру не завжди подавали фахівці, що зменшувало обсяг публікацій з правильно розставленими акцентами, належною характеристикою та аналізом художнього життя окреслених років. Спеціалізованим виданням з мистецтва був лише журнал із питань теорії і практики українського образотворчого мистецтва «Образотворче мистецтво» (заснований у 1934 р., а з 1991 р. виходить як видання Національної спілки художників України). Їх наповнення, попри те, що різноманітні форми та манери висловлювання мали неоднаковий ступінь повноти висвітлення й аналізу, а спроби пошуку і осмислення критеріїв оцінювання новітнього мистецтва з боку оглядачів художнього життя не завжди були вдалим, свідчить про намагання окреслити і репрезентувати якомога ширший спектр наявних творчих інтенцій, відчутний вплив на які серед іншого мали світоглядні настанови постмодернізму. Ставлення до них оглядачів художнього життя різнилося. Найбільш адекватним процесу долучення української культури до світового поступу та пошуку соціокультурної ідентичності нації, на наш погляд, була позиція арт-критиків, що сприймали постмодернізм як можливість розширення і збагачення творчого діапазону митців, а отже позитивний фактор у розвитку культури. На цьому наголошував мистецтвознавець С Яринич: «Роль постмодерну в розкріпаченні свідомості, що звично оперувала опозицією типу реалізм-модернізм важко переоцінити. Іронія була витіснена офіційною культурою в підпілля або маргінальні жанри. Постмодерністи повернули її. Модернізм і постмодернізм, як дві полярні системи художнього мислення... забезпечують культурі внутрішню діалогічність» [11; 48]. Подібна точка зору сприяла художньому плюралізмові, що відкривав нові перспективи розвитку українського мистецтва й культури, мав неабияке значення для активізації виставкового життя Києва. В цьому аспекті помітними подіями, що давали можливість критикам виявити сучасний стан українського образотворчого мистецтва, прогнозувати тенденції його подальшого розвитку, стали всеукраїнські виставки та міжнародні бієнале сучасного українського мистецтва. Серед них помітне місце посідало Міжнародне бієнале сучасного мистецтва «Імпреза», що проходила в Івано-Франківську у 1991 та 1993 рр. (у заході взяли участь художники з Японії, США, Ізраїлю, Єгипту), та «Львів — 91. Відродження».

Розглядаючи бієнале у Львові, оглядачі художнього життя відмічали, що серед розмаїття творчих зацікавлень, більшість митців, використовуючи новіші засоби висловлювання, звертаються до біблійної тематики, української історії та культури, національних традицій. Досить точно подавалася й характерні риси творів: «...активний відхід від ідеологізованого офіційно-парадного стилю років застою у бік психологічного осмислення образів, інтелектуалізації світоглядних концепцій... Домінує метафоричність, філософський підтекст зображеного» [8; 5].

Подальший огляд публікацій дає можливість говорити про те, що арт-критика виділяла тих митців, що в умовах становлення нової мистецької парадигми, процесу пошуку власної соціокультурної ідентичності, оминаючи описову розповідність, доводячи подекуди зображення до знаку-символу, зверталися до етнічних джерел, релігійних тем, сюжетів, образів як засобу унаочнення колізій сучасності, віднайдення власної сутності, переоцінки минулого як вияву індивідуальної свідомості.

Це утверджувало цінність індивідуальних творчих пошуків, що призводило до розмаїття художніх проявів, поступово поширювали в середовищі культури засвоєння і розуміння естетичних кодів постмодернізму, справжніх мистецьких цінностей нової доби. Також прищеплювалося усвідомлення того, що мистецтво здатне нести не лише пропагандистську та виховну функцію, як у добу панування методу соціалістичного реалізму, а може розглядатися у якості засобу спілкування й навіть активної полеміки митців із реципієнтом, критики існуючих у суспільстві проблем тощо.

Виважене осмислення пошуків українських митців початку 90-х знаходимо у матеріалах І. Сизоненко «Графіка «Нової хвилі»», О. Авраменко «Після соцреалізму», «Незвичні мандри трьох живописців», «Марафон-бліц», що являє собою інтерв'ю О. Авраменко з О. Соловйовим, О. Петровою «Формула Спаса», «Дорога до храму» тощо.

Зазначені матеріали надавали характеристику діяльності окремим групам та творчим висловам, окреслюючи основні віхи розвитку сучасного мистецтва. Серед згадуваних, була творча діяльність групи «Паризька комуна». Зазвичай, в публікаціях наводилися цитати з пояснень стратегії її діяльності О. Соловйова. Інколи ці тези були переобтяжені ускладненням висловлювань. Тож, цілком прогнозовано, що твори «Паризької комуни» залишалися мало зрозумілими широкому загалу. Так, О. Авраменко зазначала, що київська публіка «вихована на інших традиціях, віддана іншим ідеалам...поки їй важко «проковтнути» частування, яке пропонує їй О. Соловйов, однак, Москва й Європа захоплено приймають «його» художників» [1; 33].

Помітне місце у згадуваних матеріалах посідав творчий доробок представників кола Т. Сільваши. До нього входили М. Гейко, М. Кривенко, А. Криволап, О. Животков й ін. Пошуки митців у царині виключно живописної проблематики, розробка питань кольору, фактури поверхні живописного твору, нових форм виразу живопису отримували позитивні відгуки з боку оглядачів художнього життя і популяризувалися, адже сприймалися вдалою спробою переосмислення засад мистецтва, антиподом соцреалізму. В умовах прагнення до оновлення культури та суспільної свідомості такі твори набували значення правдивого, соціально не упередженого мистецтва.

Значущість творчих орієнтирів для української культури, що утверджував Т. Сільваши, ілюструє публікація О. Лагутенко, у якій зауважується, що «Живопис Т. Сільваши добре відомий глядачам і нерозривно зв'язується з нашим уявленням про сучасне українське образотворче мистецтво» [7; 3]. Подібні оцінки стимулювали художників до роботи в абстрактному, нефігуративному живописі, що стало прикметною ознакою початку 90-х років (під впливом діяльності групи «Живописний заповідник» митці, яким були близькі погляди зазначеного об'єднання провели виставку «Живописна пластика» (1993 р.).

Як бачимо, в центрі уваги арт-критики в ті часи знаходився живопис як вияв якісного рівня мистецтва. Саме живописний твір залишався об'єктом духовної культури. Зауважимо, що в окреслений час, митці займалися акціонізмом, активно зверталися до створення асамбляжу та інсталяцій. Останні були представлені на виставках «Плюс – 90» (1990 р.), «Дефлорація» (1990 р.), Перше бієнале українського мистецтва «Відродження – 91», «Руберойд І» (1992 р.), «Пасаж – І» (1992 р.), «Імпреза – 91» (1991 р.), «Імпреза. Провінційний додаток № 2» (1991 р.), «Львів – 91. Відродження» тощо. У цьому жанрі працювали О. Бабак, О. Бородай, Г. Вищеславський, А. Савадов, Ю. Сенченко, Ю. Соломко й ін. Однак, незважаючи на поширеність, часто зазначені новітні художні практики фіксувалися без належного осмислення або залишалися поза критичною оцінкою. Наприклад виставка «Штиль» (1992 р.), яка засвідчила процес т. зв. «розкартинення», перехід митців українського трансавангарду до роботи з об'єктами, інсталяціями не мала широкого розголосу у пресі, хоча побіжно згадувалася О. Петровою та О. Соловйовим. Подібний стан речей не давав можливості створити зв'язки, які уможливили б відповідне розуміння місця цієї події у загальнокультурному та загальнодержавному контексті. В свою чергу, акція «Києво-Могилянська академія», проведена в травні 1993 р. групою українських та іноземних художників (В. Кас'янов, Н. Кириченко, М. Масенко, С. Нідерер, О. Тістол, А. Степаненко, О. Харченко), здобула належну увагу й фаховий аналіз лише у 1994 р. на шпальтах новоутвореного теоретичного журналу з питань нового візуального мистецтва «Terra incognita» (1994-2001 pp.). Перформанс Ф. Тетянича подавалися у вигляді репортажу з послідовним описанням дій митця. Оцінка ж якості хепенінгу залишалася поза межами зацікавлень автора і не була розкрита. Це знижувало ступінь впливу та роль критики в мистецькому та культурному житті, адже, «чим більше критика обмежується рецензійно-журналістськими завданнями, тим вужчими є її культурні функції, а чим більше вона наближується до завдань інтерпретації та оцінки, тим адекватнішими і глибшими стають її судження» [10; 291].

Серед небагатьох публікацій, що являють собою осмислення новітніх форм висловлення, мають оціночні судження і дають змогу визначити ставлення авторів до них, варто віднести матеріал Г. Складенко «Міф про Україну» (1992 р.), де аналізується та визначається своєрідність інсталяцій О. Бабака і О. Бородаю та публікація І. Сизоненко «Оаза щастя в пустелі серйозного життя» (1993 р.), присвячена розгляду перформансу «Подорожанин» Ю. Онуха. В першій з них автор визначає характерні риси, що відрізняють західні інсталяції від робіт у цій техніці українських майстрів. В публікації підкреслювалося думка про те, що актуальна загальнохудожня техніка, поєднуючись з українськими традиціями та фольклором перетворює національний досвід у більш широкому загальнокультурному контексті.

Матеріал І. Сизоненко – спроба інтерпретації зазначеного перформансу, яка сприяла адаптації нових стосунків між художником, його твором та глядачем, тим самим, змінюючи стереотипи сприйняття та інтерпретації мистецтва. Слід відмітити, що І. Сизоненко на конференції в рамках проведення бієнале «Львів – 91. Відродження» дала аналіз мистецтву української інсталяції, що було однією з перших спроб осмислення цього явища арт-критикою.

Думки зазначених матеріалів відповідали тезі, де підкреслювалося: «головне – це те, що естетичний спектр мистецтва розширюється» [5; 4]. Художні критики Києва інсталяції та акційні форми мистецтва сприймали як свідчення збагачення вітчизняного мистецтва новими можливостями художнього вислову, сприйняття українськими митцями нового художнього бачення, розкритості їх творчої свідомості, унаочнення освоєння нових естетико-світоглядні категорій, а відтак, і залучення українського мистецтва до світового художнього контексту, процесу його розвитку.

Висновки. Попри те, що на початку 90-х років окреслюється коло критиків, що прагнули адекватно часові оцінювати як здобутки українського мистецтва, так і вказувати на недоліки у його поступі, вагомий зріз актуального мистецтва не був належним чином введений в систему культури і адаптований до суспільної свідомості, і, як наслідок, залишався не зрозумілим широкому глядачеві. Ситуація фрагментарного, недостатньо повного висвітлення та аналізу новітніх художніх висловів створює враження соціальної індиферентності арт-критики початку 90-х стосовно проявів актуального мистецтва, яка не в повній мірі відгукувалася на жваві зміни мистецької обстановки. Це не найкращим чином впливало на перебіг художнього життя і культурного поступу, адже не вибудовувалися належні зв'язки між усіма учасниками мистецького процесу, що давало б можливість повноцінно функціонувати зазначеним мистецьким явищам в культурному полі України.

Список використаної літератури

1. *Авраменко О.* Піся соцреалізму / О. Авраменко // Нова Генерація. – 1992 – Спецвип. – С. 32-34.
2. *Баршнінова О.* Актуальное искусство Украины: из 1980-х в 2000. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.tsekh.com.ua/?page_uid=1284020416&page_lang_id=1
3. *Булавина Н.* Мистецька критика в сучасних реаліях, або голос позбавлених голосу / Н. Булавина // Сучасне мистецтво. – 2008 – Вип. 5. – С. 175-181.
4. *Бэлл С.* Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / С. Бэлл. – М. : Academia, – 1999. – 768 с.
5. *Грицак Т.* Релаксація по-авангардистськи / Т. Грицак // Культура і життя. – 1994. – № 21.
6. *Криволапов М.* Про мистецтво та художню критику України ХХ ст. / М. Криволапов. – К. : Видавн. дім А+С. – 2006. – 265 с.
7. *Лагутенко О.* Мовою чорного і білого / О. Лагутенко // Культура і життя. – 1994. – № 44.
8. *Пеленська О.* Усі барви світу / О. Пеленська // Культура і життя. – 1992. – № 2.
9. *Петрова О.* Мистецтвознавчі рефлексії: історія, теорія та критика образотворчого мистецтва 70-х років ХХ – поч. ХХІ ст. [Зб. ст.] / О. Петрова. – К. : Вид. дім «КМ Академія», 2004. – 400 с.
10. *Стафецька М. П.* Социальный статус и вопросы методологии художественной критики / М. П. Стафецька // Актуальные вопросы методологии современного искусствознания. – К. : Наука, 1983 – С. 284-298.
11. *Яринич С.* Вийти з тіні / С. Яринич // Образотворче мистецтво. – 1993. – № 2.

References

1. *Avramenko O.* Pisla cotsrealizmu / Avramenko O. // Nova Generatsia. – 1992. – Spetsvypusk. – S. 32-34.
2. *Barshynova O.* Aktualnoe iskustvo Ukrainy iz 1990-h v 2000. Elektronnyi resurs: http://www.tsekh.com.ua/?page_uid=1284020416&page_lang_id=1
3. *Bulavina N.* Mystetska krytyka v suchasnyh realiah, abo golos pozbavlenyh golosu / Bulavina N. // Suchasne mystetstvo. – 2008 – V. 5. – S. 175-181.
4. *Bell S.* Gradushee postindustrialnoe obshestvo. Opyt sotsyalnogo prognozirovania / Bell S. – M. : Academia, – 1999. – 768 s.
5. *Grystak T.* Relaksatsya po-avangardystsky // Kultura i zhytta. – 1994. – № 21.
6. *Kryvolapov M.* Pro mystetstvo ta hudozhnu krytyky Ukrainy XX st. – K.: Vydavnychiy dim A+S. – 2006. – 265 s.
7. *Lagutenko O.* Movou chornogo I bilogo / Lagutenko O. // Kultura i zhytta. – 1994. – № 44.
8. *Pelenska O.* Usi barvy svity / Pelenska O. // Kultura i zhytta. – 1992. – № 2.
9. *Petrova O.* Mystetstvoznauchi refleksii: istoria, teoria ta krytyka obrazotvorchogo mystetstva 70-h rokov XX st. – pochstku XXI st. [zb. st.] / O. Petrova. – K. : Vud. dim «KM Akademia», 2004. – 400 s.
10. *Stafetskay M. P.* Sotsyalnyi status I voprosy metodologii hydozhestvennoy kritiki / Stafetskay M. P. // Aktualnye voprosy sovremennogo iskustvoznania. – K. : Nauka. – 1983. – S. 284-298.
11. *Yarynych S.* Vyuty z tini / Yarynych S. // Obrazotvorche mystetstvo, 1993. – № 2.

ХУДОЖЕСТВЕННАЯ КРИТИКА НАЧАЛА 1990-Х ГОДОВ В КОНТЕКСТЕ СОЦИОКУЛЬТУРНОГО ВЛИЯНИЯ

Собкович Олеся Сергеевна, аспирантка,
Институт проблем современного искусства
Национальной академии искусств Украины, г. Киев

Анализируется роль арт-критики в контексте социокультурного влияния начала 1990-х г., для которых характерно разнообразие творческих интенций, что свидетельствовало о трансформации художественного сознания, изменения эстетических ориентиров художников и коммерциализация художественной сферы. На примере журналов «Українська культура», «Нова генерація», «Образотворче мистецтво», газеты «Культура і життя» исследуется арт-критика, выступающая феноменом развития общества. Определяется характер ее влияния на систему культуры, осмысление ее статуса в контексте художественного процесса Украины.

Выявляются тенденции в современном искусстве Украины, степень его активности в выработке новых подходов в его осмыслении и надлежащего восприятия.

Ключевые слова: арт-критика, социокультурное влияние, украинское искусство начала 1990-х годов, периодические издания Киева.

ART CRITICISM AT THE BEGINNING OF THE 1990-IES IN THE CONTEXT OF THE SOCIAL AND CULTURAL IMPACT

Sobkovych Olesya, Graduate student, the Institute
of the Contemporary Art of the National Academy
of Arts of Ukraine, Kyiv

This article analyzes the role of art criticism in the context of the social and cultural influence at the beginning of the 1990s, which was characterized by a variety of creative intentions, indicating the transformation of artistic consciousness, changing of the artists' aesthetic orientations and the gradual commercialization of artistic fields.

This research considers art criticism as a part of the culture progress, acting as a phenomenon of the society's social phenomena development based on the example of Kyiv periodicals (such magazines as «Ukrainian culture», «New Generation», «Fine Arts», the newspaper «Culture and Life» etc.). The nature and extent of its impact on the culture system, the understanding of its status in the context of the Ukraine's artistic process are studied.

The particular attention is paid to the review and the analysis of the latest trends in the Ukraine's contemporary art, its level of activity in the production of new approaches to the understanding of contemporary art and its proper perception.

Key words: art criticism, social and cultural impact, Ukrainian art at the beginning of the 1990s, Kiev periodicals.

UDC 7.072

ART CRITICISM AT THE BEGINNING OF THE 1990-IES IN THE CONTEXT OF THE SOCIAL AND CULTURAL IMPACT

Sobkovych Olesya, Graduate student, the Institute
of the Contemporary Art of the National Academy
of Arts of Ukraine, Kyiv

The aim of the article is to give the analysis of the role of the art criticism in the social and cultural context in the early nineties, peculiar for the variety of artistic intentions, which testified to the transformation of the artistic consciousness, the change of the artists' aesthetic guides and the gradual commercialization of the art sphere.

Research methodology. In the given paper the author analyses the performance assessment of the art groups and organisations by art critics on the example of Kyiv periodicals (magazines «Ukrainian culture», «Nova generatsiia», «Obrazotvorche mystetstvo», newspaper «Kultura i zhyttia» and so on). A special attention is paid to the art criticism consideration and analysis of the newest tendencies in the Ukrainian contemporary art, the degree of its activity in the production of new approaches to the modern art understanding, in terminology creation for its analysis and proper perception.

Results. In the conclusion, it is mentioned, that the contents of Kyiv periodicals witness the attempts to distinguish and represent a wider range of the present artistic intentions, on which the worldview prescriptions of postmodernism had the most significant substantial influence. However, the various forms and manners of expression had dissimilar degree of consideration and analysis completeness, and attempts to search and understand the appraisal criteria of the newest art by art-life researchers were not often successful.

Novelty. The art criticism as one of the culture advanced elements, which represents the specific phenomenon of the social events development in the society, has been researched. The character and degree of the art criticism influence on the culture system is distinguished, its social status is recognised in the context of the researched period of the artistic process in Ukraine.

The practical significance. Art historians may find the information contained in this article useful for creating the detailed picture of art criticism progress in Ukraine.

Key words: art-critics, Kiev periodicals, social and cultural impact.

Надійшла до редакції 15.11.2016 р.

УДК 78(051):78061413(477)

СТАНОВЛЕННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ПЕРІОДИЧНИХ ДРУКОВАНИХ ВИДАНЬ ТА ЕВОЛЮЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ ПЕРІОДИКИ ДЛЯ БАНДУРИСТІВ

Потієнко Сергій Валерійович, аспірант, Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ
sergant 888@ukr.net

Проаналізовано українську та закордонну музичну періодику. Пропонується модель класифікації періодичних видань, що висвітлюють питання музичної культури; розглянуто їхню тематику та особливості контенту. Досліджено історію та перспективи розвитку друкованих періодичних спеціалізованих видань для бандуристів. Також проведено дослідження основних тенденцій українського журнального ринку та перспективних тематичних напрямів.

Ключові слова: бандура, музичний журнал, періодика.

Постановка проблеми. У світлі останніх історичних подій навряд чи можливо переоцінити вплив засобів масової інформації на життя суспільства. Завдяки ЗМІ людина отримує не лише оперативний доступ до останніх світових та вітчизняних новин, але й надзвичайно широкі можливості розширити власний світогляд практично у будь-якій сфері, у т.ч., музичній.

Сучасна наука з особливою увагою досліджує комунікаційні процеси як ЗМІ, прогнозування, арт-критика, аналіз соціокультурних проєктів, культурний аналіз, адже саме інформаційні засоби роблять можливим соціальний розвиток нації [1], у т.ч., площині розширення музичного національно-освітнього простору.

Аналіз останніх публікацій. Студії з музичної періодики в Україні мають вибіркового характеру, що не дозволяє відтворити повну картину розвитку музичної преси. Відносно фрагментарними є дослідження історії розвитку української музичної журналістики, особливо якщо говорити про аналіз спеціалізованих друкованих видань для бандуристів. Проблеми становлення та еволюції української музичної періодики аналізували у своїх працях О. Немкович, А. Рудницький, О. Хобта, М. Шин. Згадки про розвиток музичних часописів можна знайти в дослідженнях з історії української журналістики А. Животка, І. Михайлина та у бібліографічних покажчиках М. Галушки, О. Дроздовської, В. Ігнатієнка, І. Кревецького, М. Романюка та ін. Фундаментальні дослідження з історії преси на музичну тематику здійснювали Л. Зеленська, Л. Мельник [10].

Недостатньо вивченою залишається питання українського музичного самвидаву. Однією з небагатьох розробок цієї теми можна назвати працю В. Кіпіані [8]. Практично недослідженою є тема сучасних музичних часописів.

Теоретичні основи музичної журналістики й музичної критики, засади професії музичного журналіста та музичного критика розробляли у своїх працях О. Зінкевич, Ю. Чекан [6], Т. Куришева [33]. Однак комплексного дослідження розвитку музичної журналістики та періодики досі не зроблено. Спробуємо проаналізувати історію розвитку та сучасний стан музичної періодики, зокрема спеціалізованих друкованих видань для бандуристів.

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що на його основі можна буде визначити тенденції розвитку журнальної продукції у сфері музики, зокрема періодичних видань для бандуристів, а також визначити перспективні напрями розвитку. Для здійснення поставленої мети необхідно розв'язати наступні завдання:

- виявити зразки української музичної преси, охарактеризувати їх тематичні й жанрові особливості;
- здійснити огляд закордонних музичних журналів українською мовою, провести порівняння з вітчизняними виданнями;
- спрогнозувати можливі перспективні напрями музичної журнальної продукції для бандуристів.

Виклад матеріалу дослідження. Музичні друковані періодичні видання України. Доцільно класифікувати видання, що висвітлюють питання музичної культури. Найефективніше для аналізу